

CORO CANTAIRES DE FARNERS, 24 març 2018

Vull començar amb un record per als presos i exiliats i una frase que ens ha d'enfortir. L'octubre de 1934 el president Companys va proclamar l'Estat Català dins la República espanyola, fou empresonat juntament amb altres consellers i fou anul·lada la Generalitat de Catalunya, Francesc Cambó va denunciar el fet a les Corts de Madrid, on ell n'era diputat: "No os hagáis ilusiones. Pasará este Parlamento, desaparecerán todos los partidos que están aquí representados, caerán regímenes y el hecho vivo de Cataluña subsistirá" Que no es facin il·lusions aquesta patuleia d'ineptes corruptes actuals, perquè Catalunya és molt més que uns polítics i un estatut, Catalunya son nosaltres, la societat civil, que no té principi ni fi. La societat civil és l'ànima de Catalunya, la que li dóna la seva idiosincràsia. Els catalans sempre hem tingut tendència a associar-nos i les societats lúdiques, científiques, literàries, excursionistes, esportives omplen des de fa cent cinquanta anys el teixit social català.

El Coro és la millor representació de la societat civil colomenca i catalana, un Coro que fins i tot en els anys cinquanta i seixanta fou combatut per determinades forces colomenques que volien acabar amb la festa. Què va aconseguir la societat civil, el Coro, el poble? Que la diada del Coro fos declarat festiu com així ho és des d'aleshores. Res es pot contra la societat civil, contra l'associacionisme perquè està arrelat en la nostra mentalitat, forma part de nosaltres, **ÉS NOSALTRES**. Per aquest motiu crec que el Coro perdurará i celebrarà el dos-cents centenari, sense cap de nosaltres certament, perquè el Coro està pel cim de les persones. Format per persones, totes juntes perden la seva individualitat i es converteixen en quelcom superior, en una institució que no té data de caducitat i que les úniques medecines que necessita són l'alegria, la força de voluntat i l'esperit de companyonia. Substitueixen les pastilles del colesterol i la tensió per la faixa i la barretina, els protectors d'estómac per la camisa blanca, els mals diabètics i prostàtics per les espadnyes de betes. Primera afirmació, Senyors i senyores, El Coro és **IMMORTAL**.

Anem per la història

A Roma ja oferien cants i presents a l'inici de l'any, que per ells era la primavera, gener i febrer no existien: les caramelles eren una forma festiva, però de significat profund, de celebrar el cap d'any, l'any nou, la nova vida.

En l'edat moderna n'hi havia de dues classes: els gotjaires i els caramellaires. Els primers cantaven sobretot a Maria, a la Mare de Déu. Les colles visitaven les cases importants del

poble i les masies i rebien ous, xai o diners. Amb tot el que recollien es feia un àpat al camp, a l'aire lliure,

Els caramellaires donen un to més festiu i menys religiós a les seves cançons. I quan arriben a ciutat, a mitjan segle XIX agafen un aire polític, satíric, de gresca, que és el que coneixerem a Santa Coloma de Farners amb el nom de -“popurri”- paraula d'origen francès que vol dir textualment “olla podrida”, o sigui una mescla de diferents ingredients alimentaris dins un recipient i que, posats en el cas de la cançó, és una barreja de melodies de diferents cançons i de lletres que agafen per tema el que ha passat en el poble al llarg de l'any.

D'on ve, el nom de caramelles? La hipòtesi més acceptada l'ofereix el filòleg Joan Coromines quan diu que el mot prové de “caramell”, flauta de pastor o flabiol antic, originària del mot grec “calamus” amb què anomenaven la flauta.

SANTA COLOMA A FINALS DEL XIX I PRINCIPIS DEL XX

Santa Coloma era una capital comarcana: explotacions forestals, el comerç dels productes del bosc i el derivat dels serveis administratius: els Jutjats i el Registre de la Propietat. 4600 habitants a principis del segle XX Els últims decennis del XIX Santa Coloma va saber aprofitar els anys de bonança: Casa Farners convertida en la Plaza de la Constitución, s'enderroquen les fortificacions I torres de defensa que envoltaven l'església i els carrers del nucli antic; es construeix el pont d'en Manyà; se substitueix l'enllumenat públic de petroli pel de gas; es construeix l'actual capella i plaça de Sant Sebastià i en Joaquim Iglesias construeix la carretera que va de Castanyet a l'Espinau. Els ingressos municipals es nodrien dels impostos sobre el vi i la matança d'animals, així com dels drets de venda en el mercat. Es prohibeix córrer més del compte amb carruatges i cavalleries i es prohibeix que els gossos circulin sense morrió amb multa d'una pesseta (l'any 1888, els empleats municipals mataren 48 gossos amb boles d'estricnina). Es construeix la carretera d'Anglès i les peixateries al costat de l'església. El 1889 l'ajuntament s'instal·la en una casa llogada del carrer Delme-Vall, i les aigües termals, que ja funcionaven des del 1867, són declarades d'utilitat pública., El 1890 el primer sistema “d'aigua corrent” que arribava directe a les cases particulars. De Prat construeix el pont de la carretera de Sant Hilari el 1891 i el 1892 s'edifica al seu costat l'escorxador. El 1892 es construeixen, els porxos de pedra anomenats Mesures.

El 1896, Ramon Matas, fa arribar l'enllumenat públic elèctric a Santa Coloma de Farners, amb l'energia que obté en la fàbrica anomenada La Farinera. 1898, l'ajuntament

reglamenta el bany: si es banyaven despullats a les gorgues i rieres, que és el que feia la majoria, es posava una multa de 0,50 pessetes als menors de 14 anys i d'1 pesseta als majors. Aquest mateix 1898 es crea el Círculo Columbense, que té el seu local en un xamfrà del carrer d'Avall. L'any 1899 s'inicia el primer tram de la carretera de Santa Coloma a Girona per Sant Dalmai.

L'any 1901 les monges inauguren una nova escola en el carrer Ave Maria, el 1904 arriben els hermanos; 1902 s'instal·la el primer motor a vapor en el poble, de 3 cavalls de potència, col·locat per Josep Coll Viader en el carrer del Prat "para fabricación de aceite de almendras dulces". El mateix 1902, es canvia el nom de carrer Nou pel de Jacint Verdaguer, el de Campjoli per A Clavé i carrer Aurora pel de Francesc Camprodon, diputat a Corts pel districte colomenc, que havia aconseguit a Madrid la construcció de la carretera que enllaçava Santa Coloma amb Lloret de Mar. El mateix any diversos propietaris obren un camí carreter que comunica Santa Coloma amb Farners i Sant Pere Cercada, l'actual carretera de Farners, i l'ajuntament els subvenciona amb dues-centes pessetes.

El 1903, l'any de la fundació del Coro, s'edifica el nou local del Círculo Columbense, actual Llar de Jubilats, i es construeix el primer pont de ferro, a Sant Salvador, per travessar la riera. El gener de 1904 es planten els plàtans de la plaça Constitució, s'obre el que serà el passeig de la Nòria, 1905 arriba el primer cinematògraf a Santa Coloma, L'any 1909 en Josep Terrades ja gestionava un cinematògraf estable en el carrer Jacint Verdaguer.

el títol de ciutat que el rei Alfons XIII li concedí el setembre de 1906:

1910 s'inaugura el rellotge del campanar que hi ha avui dia, SUSBCRIPCIÓN POPULAR, AL CAP DE QUATRE ANYS EL RELLOTGER RECLAMA ENCARA A L'AJUNTAMENT EL PAGAMENT). es construeixen les escales que comuniquen el carrer de Dalt amb l'actual Lluís Mon i s'edifica una caserna per a la Guàrdia Civil en el carrer Camprodon. Tres anys més tard, el 1913, naixien a la capital selvatana el futur poeta Salvador Espriu i el futur cardenal Narcís Jubany. Aquest era l'ambient i entorn en el qual nasqué el CORO

EL CORO

La primera referència coral a Santa Coloma de Farners la trobem el 14 febrer de 1864, quan l'ajuntament decideix atorgar 300 rals al Coro farnense per la cantada que ha fet. No en sabem res més.

11 d'abril de 1903, es presenta a l'ajuntament l'"Orfeón Farnense" amb les normes següents: ha de servir per distreure's els socis i serà totalment aliè a la política. L'"Orfeón Farnense" demanà una subvenció a l'ajuntament i aquest els concedí un ajut anual de seixanta pessetes.

No sabem res més d'aquest orfeó: ni la seva composició social, ni el nombre de persones que en formaven part, ni la seva continuïtat però el 28 de setembre de l'any 1903, en una acta del Ple de l'ajuntament se cita el Coro de L'Artística Farnense, que ha cantat una serenata els dies de la Festa Major i l'ajuntament subvenciona la Societat amb seixanta pessetes; tenia el seu local social en el carrer Beat Dalmau". L'any 1904 promocionà per primera vegada la pujada a Farners amb el Coro. Hi havia socis corals i protectors. Els primers eren els que formaven part del Coro, que no podia ultrapassar els cent membres; els socis protectors eren els que no pertanyien al Coro però sí a la Societat. Als cantaires se'ls posava 25 cèntims de multa cada cop que no anaven a assajar sense un motiu justificat. La mateixa multa rebien els que, quan començaven els assaigs, estiguessin en el cafè i no hi anessin, o bé els que esvalotessin durant els assaigs o no fessin cas del mestre.

Però hi havia altres corals: L'any 1916, l'Ateneu organitzà una coral anomenada "La Estrella Columbense"; amb unes normes semblants a les de la coral Artística Farnense. Una altra associació que creà la seva coral fou el Centre Autonomista, fundat l'any 1920. El seu local social estava ubicat al carrer de Vall, 14. L'Orfeó del Centre Autonomista tenia com a finalitat fomentar l'afecció al cant. Els deures de l'orfeonista eren: assistir puntualment als assaigs, aprendre rudiments de solfeig, guardar ordre i capteniment, respectar amb la major discreció l'element femení que formava part de la massa coral. Distintius: barretina musca i placa platejada al trau del gec; i les noies, placa platejada i llaçada conjunta amb les quatre barres catalanes. L'Orfeó no podia sortir a cantar sense la senyera.

Guerra civil: tot parat; franquisme desapareixen societats queda només el Círcol amb la Falange. El 1939 la Societat Coral L' Artística Farnense fou dissolta "por la autoridad competente" i el seu president i mestre director, Enric Guasch, fou empresonat a Girona pel sol fet d'haver estat elegit regidor republicà molt abans de la dictadura d'en Primo de Rivera. En Guasch, com tants d'altres, no resistí les privacions i vexacions de la presó i morí el mateix 1940.

1947, el dissabte de Pasqua, s'estrenava una secció del Cercle: el -"Coro"-, dirigit per Josep Alsina. L'alcalde havia prohibit portar la barretina al cap i els cantaires la portaven

plegada sobre l'espatlla L'any següent, el 1948, i com abans de la guerra, es decidí gastar els diners de la capta en una festa a Farners. L'alcalde manifestà que aquesta festa era una ximpleria, una bajanada que li desagradava per la seva vulgaritat, però que tampoc li semblava que pogués prohibir que una colla de colomencs celebrés una diada festiva. L'alcalde acceptà la petició i posà dues condicions: faria venir una parella de la Guàrdia Civil per mantenir l'ordre i en segon lloc prohibia que es passés propaganda de la festa ni que sortissin al matí del poble cridant o cantant, com tampoc podien arribar al vespre cantant o cridant. El rector, mossèn Rabassa, també manifestà la seva oposició, però nomenà mossèn Benet perquè pugés a dir la missa. El dimarts de Pasqua pujaren, sense orquestra ni petards, a Farners: se celebrà la missa en memòria de tots els coristes presents i absents, es ballaren sardanes i es dinà.

El Hogar Farnense", antiga seu de La Societat, en el carrer Beat Dalmau, numº 60, -ara anomenat també el cafè del senyor Bofill, s'havia constituït un nou orfeó o coro dirigit pel mestre músic Josep Carbó. Ja hi havia l'Orfeó d'Acció Catòlica, però aquest tenia un aire massa seriós. El Coro del senyor Carbó també cantà caramelles la diada de Pasqua i un any més tard, el 1948, optaren per fer la festa el diumenge següent en el parc de Sant Salvador. El poc èxit de la proposta i l'escassa assistència els portà l'any següent a pujar a Farners.

El 1954, -cinquantenari de la primera anada a Farners per la coral de la "Societat"-, les dues corals es posaren d'acord per celebrar conjuntament la festa i, amb una altra coral de vells cantaires dirigida per Bernardí Pérez i un coro de guitarres i bándurries, pujaren a Farners.

POCA INFORMACIÓ ESCRITA DELS ANYS 50 ALS VUITANTA I 90. L'any 1952, per exemple, una fàbrica de mitjons del poble no va permetre que les noies de la fàbrica anessin a Farners (moltes d'elles festejaven amb coristes). Els coristes baixaren de Farners ben dinat i es posaren a cantar davant la fàbrica, fins i tot una estrofa de popurri expressament composta a corre-cuita a Farners per queixar-se a l'amo de l'empresa. Quan els amos sortiren al balcó i veieren el que passava, tornaren a entrar corrents a dins. L'any 1984 es dissolia el Cercle Cultural Colomenc i, amb ell, la Secció Coral. Però els cantaires no plegaren. Protegits per l'ajuntament continuaren alegrant la Pasqua amb les seves caramelles i popurris. L'any 1989 es batejaren amb el nom de Cantaires de Farners i estrenaren pendó. El 1993, per celebrar els noranta anys de la fundació del Coro, els Cantaires organitzaren una sortida a Montserrat, on cantaren a la plaça del monestir. l'any

1997, amb motiu de la celebració del cinquantenari de la refundació, l'ajuntament posà el nom de "Coro de Farners" a un dels carrers de la ciutat.

LA FESTA A FARNERS: COETS, JOCS, MISSA, CANTADA, DINAR, sARDANES...
ball al cÍrcol

Vermut, entremès amb sardina, arròs, amanida, vedella amb bolets, pollastre i conill guisats, flams, grana de capellà, vi, gasosa cafè, copa i puro.

Mestres directors:: Enric Guasch, Baltasar Alsina; Josep Alsina. Josep Carbó, Pere Coma i Salvador Coll. Josep Masferrer. Què canta el Coro? Tres serien les peces fonamentals: la sardana, les caramelles i el popurri.

El pouporri és l'ànima de la cantada, doncs a través d'ells coneixem la realitat del poble, el dia a dia, la política en petit, que és la que preocupa realment al ciutadà: A vegades el popurri és més una mostra documental (es limita a narrar el que ha succeït al llarg de l'any) i altres és més crític (es burla de polítics o col·lectius o els amenaça i ridiculitza).

El tema de les dones és àmpliament tractat pels cantaires; no en va, fixeu-vos-hi, és una coral masculina 1969 "A l'hora de banyar-se van les xicotes a tirar l'ham amb banyador sintètic que no pesa pas més d'un gram." I l'any 1996 "Vés cap a Lloret, ja torna l'estiu, que dones hi ha, això fa caliu. Vés cap a Lloret que posaràs content l'ocellet. I mira-les com van totes elles, per la platja ensenyant les mamelles i un taparrabos tant petit que amb prou feines tapa el conillet."

Un altre tema era el de les noves modes en els balls, vestits, pentinats. l'any 1968: "Unes botes s'han portat que arriben a mitja cama i perquè quedem parats unes mitges amb reixats; no parlem dels pentinats que n'hi ha de totes menes amb les modes que vindran tots ens quedarem badant" l'any 1971: "Els cabells que porta van a coll i bé talment que fins sembla té ràbia al barber. S'han vist a l'hivern unes modes ben rares: abrics i faldilles que arriben als peus; després a l'estiu ens alegren la vista unes faldilletes que apenes les veus".

Un altre tema molt important són els canvis tecnològics que han modificat les nostres formes de vida: el televisor, la rentadora, el butà, el pagament a terminis que venia darrere l'invent... eren temes obligatoris en els popurrís. Per exemple, el de 1963: "I tothom va comprant i la feina és gran, per anar pagant, anar pagant. I ara tenim de moda les cuines de butano, i en vol la nostra dona i la mare d'en tano; i comprar serà pagar"

Importants eren les queixes socials, els laments per la manca de qualitat de vida. L'any 1949: "El proper racionament de tabaco de l'estanc, diuen que serà del bo i quens el

donaran de franc, i perquè no ens faci mal diu que hi barrejaran encenalls de cal fuster i així podrem anar tirant. I així anirem fent els dies que no hi ha llum. A cinc peles les patates, i els cigrons a vint-i-dos a cinquanta la botifarra que es festa de carn de gos.”

el tema estrella del popurri era i és plasmar la visió popular del poble, el que s’ha fet o deixat de fer, el que funciona malament i el que s’ha d’arranjar. A vegades amb finesa exquisida, altres amb gran barroeria, el Coro ha incidit, punxat i burxat en les mancances de Santa Coloma de Farners, sobretot a partir de la dècada dels vuitanta. Les obres, les decisions polítiques, els mateixos alcaldes, els canvis de circulació..... Tots els aspectes possibles han estat plasmats pel Coro de Farners. En primer lloc les queixes envers les inversions municipals, sempre considerades excessives i innecessàries. Any 1930: “Ja tenim un auto-bomba que servirà d’alló més si tenim foc en el poble i servirà per a regar els carrers.” Any 1985: “Ara a Santa Coloma una grua n’han comprat, aparteu les criatures pels carrers de la ciutat. El xofer que ha de portar-la té que ésser home formal, si et fot la patacada tot seguit a l’hospital. Això és negoci rentable? Això és fer l’animal. Faran com l’escombradora que està morta en un portal. Els semàfors del poble tots els recents estrenats, tant els de peu com amb cotxe, ells ens porten tots de cap. Aquell vermell que posaren capdavall del carrer nou, pots fer-hi parada i fonda, amb temps de menjar-te un bou”

el 1990 denunciava l’espoliació que sofria la muntanya colomenca: “Les pedres del Rocar han après a volar, doncs si a Lloret aneu, potser allà les veureu.”

El clam per la cultura es fa patent en aquesta estrofa de 1963, repetida el 1993 i de rabiosa actualitat encara, em sembla: “Hi ha una ciutat molt bravia, que entre antigues i modernes, té trenta-dues tavernes i una sola llibreria.”

Les crítiques mediambientals són molt clares en aquesta estrofa de 1970, La riera de sant Salvador és d’aigua en tecnicolor i si a la resclosa te’n vas, vermella la trobaràs; en canvi al pont d’en Martinet allà és de color verd. Acabeu diguent que per això venen forasters.”

1990: “I la riera dels frares és admiració, cada dia que passa té un altre color. Segons sigui dilluns, sigui divendres, de color groc, de color verd, de faves tendres; segons sigui el mosaic que s’hi fabrica, d’aquest color serà l’aigua que ens baixarà.”

1990 critica la cessió al naixent Consell Comarcal de l’antic edifici de les escoles de Formació Professional: “Diu que el nostre Ajuntament, ha cedit un gran local, per posar-hi l’oficina d’aquest Consell Comarcal. Diu que han quedat tant contents que a la ciutat portaran, totes les escombraries dels pobles d’aquí al voltant. Tindrem la merda al peu de carretera, quina pudor, quina fal·lera”. L’any següent incidien amb el tema: “Ja han

instal·lat l'abocador, i a tots ens fa molta il·lusió, i la "itevé" on l'han posat, i la "itevé" ens l'han cardat."

1991 quan parlen del resultat de les eleccions municipals: "Convergència i Socialistes es varen posar d'acord. Tots feien promeses però els impostos han pujat, han perdut els oremus i ens han ben donat pel sac. Fins i tot s'han venut l'aigua, s'han venut l'enteniment, però tots fan la gran comèdia per entrar a l'Ajuntament."

2003 :Si vols que et caigui la bava, deixa el cotxe en zona blava, que han posat un vigilant i a tots els va controlant.

I aquests últims anys igual: les obres de la Rambla, la piscina coberta, la rotonda de l'institut, els pactes de govern, el teatre tancat,

Acabo com vaig acabar el llibre fa quinze anys: Descanseu en pau, mestres i cantaires. Mentre hi hagi un alè de vida hi haurà a Santa Coloma de Farners unes ànimes i unes veus que recordaran el vostre pas per aquesta terra plena de joia i alegria, on els seus vents porten les melodies als indrets més amagats del Rocar i escampen les ganes de viure de tot un poble.

Sisplau, poseu-vos dempeus i digueu amb mi quatre visques: **VISCA CATALUNYA, VISCA SANTA COLOMA DE FARNERS! VISCA EL CORO! VISCA LA MARE QUE ENS VA PARIR!**